

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2011/53

Karar Sayısı : 2012/27

Karar Günü : 22.2.2012

R.G. Tarih-Sayı : 06.07.2012-28345

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet (Cumhuriyet Halk) Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri M. Akif HAMZAÇEBİ ile Muharrem İNCE

İPTAL DAVASININ KONUSU : 8.3.2011 günlü, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun:

1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir*" ibaresinin,

2- 4. maddesinin;

a- (2) numaralı fıkrasının,

b- (8) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan "*birlik üyesi seçmek*" ibaresinin,

3- 6. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinin,

4- 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasının sekizinci cümlesinin,

5- 18. maddesinin (5) numaralı fıkrasının,

6- 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*Bakan onayı*" ibaresinin,

7- Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- Birinci cümlesinin,

b- İkinci cümlesinde yer alan "*Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer*" ibaresinin,

Anayasa'nın 2., 10., 43., 123., 126., 127., 160. ve 168. maddelerine aykırılığı savıyla iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

8.3.2011 günlü, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun dava konusu kuralları da içeren 1., 4., 6., 10., 18., 20. ve Geçici 1. maddeleri şöyledir:

'Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün onayını almak suretiyle işlettmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemektir.

(2) Sulama birlikleri kamu tüzel kişiliğine sahip olup, **bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.'**

'Birliğin tüzel kişilik kazanması ve birliğe üyelik

MADDE 4- (1) Birlik; tek yerleşim biriminden oluşan birlikler hariç olmak üzere, görev alanı içinde bulunan her yerleşim biriminden; üçüncü dereceye kadar hısım olmayan ve her yerleşim biriminden en az birer kişi ve toplamda beş kişiden az olmamak üzere su kullanıcılarının imzaladığı birlik ana statüsünün, DSİ'nin de görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça onaylanması sonucu tüzel kişilik kazanır.

(2) Birliğin hizmeti, mahalli müşterek ihtiyaç niteliğinde olup birlik, 3 üncü maddede yer alan çalışma konuları ve devir sözleşmesinde belirtilen esaslar çerçevesinde, DSİ'nin sahip olduğu görev ve yetkilere sahiptir.

(3) Birliğe üyelik kaydı, birlik meclisinin teşekkülüne kadar kurucular kurulu tarafından yapılır.

(4) İlk birlik meclisi seçimlerinin yapılabilmesi için, birliğin tüzel kişilik kazanmasından itibaren bir yıl içinde en az onsekiz üyelik kaydının tamamlanmış olması şarttır. Bu süre içinde, öngörülen sayıda üyelik kaydının gerçekleştirilememesi durumunda kurucular kurulu, birliğin tüzel kişiliğini sona erdirmek üzere Bakanlığa başvurmak zorundadır.

(5) İlk üyelik kaydı sırasında bir defaya mahsus olmak üzere katılım payı tahsil edilir. Katılım payı, birlikler için Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yılı sulama ve kurutma tesisleri işletme ve bakım ücret tarifelerinde dekar başına tespit edilen en düşük ücret tarifesinden aşağı olamaz.

(6) Kurucular kurulunun çalışma usul ve esasları, üyelik kaydının nasıl yapılacağı, katılım payının tahsili ve öngörülen sayıda üyelik kaydının gerçekleştirilememesi sebebiyle tüzel kişiliğin sona erdirilmesi durumunda katılım paylarının, o zamana kadar yapılan masraflar düşüldükten sonra iadesine ilişkin hususlar birlik ana statüsünde belirlenir.

(7) Birlik görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzel kişi o birliğe üye olma hakkına sahiptir.

(8) Birlik üyelerinin hakları şunlardır:

a) Birlik meclisi toplantılarını izlemek.

b) Birliğe olan borçlarını su kullanım hizmet bedelini ve cezalarını ödemiş olmak şartıyla **birlik üyesi seçmek** ve meclis üyesi seçilmek.

c) Birliğin sağladığı her türlü hizmetten faydalanmak.

ç) Birlik faaliyetleri ile ilgili bilgi istemek.

(9) Birlik üyelerinin yükümlülükleri şunlardır:

a) Birlik tarafından tahakkuk ettirilen su kullanım hizmet bedelini ve borçlarını düzenli olarak ödemek.

b) Birlik tarafından su yetersizliğine bağlı olarak yapılan ekim planlamasına uymak, sulama planlaması ve su dağıtım ve münavebe programlarına katılmak.

c) Arazisi üzerinde yer alan sulama tesisini korumak, kişisel kusurlarından dolayı meydana gelen zararları gidermek, aksi takdirde bu zararları gidermek için birliğin yapacağı her türlü harcamayı birliğe ödemek.

ç) Birliğin sorumluluğunda olan tesisler ile kullanılan her türlü ekipmana zarar vermemek, zarar verilmesi durumunda bu zararı tazmin etmek.

d) Birliğin çalışma konuları ile ilgili olarak istediği her türlü bilgiyi zamanında ve eksiksiz olarak vermek.

e) Birliğin sorumluluğunda olan tesisler üzerinde yapılan işletme, bakım ve onarım çalışmaları için arazisine girilmesine izin vermek.

(10) Birlik üyeliğinden çıkarılma şartları şunlardır:

a) Su kullanıcısı olma vasfını kaybetmek.

b) Birlik ana statüsüne veya birlik meclisi ve yönetim kurulu kararlarına aykırı davranmak.

(11) Su kullanıcısı olma vasfını kaybedenleri birlik üyeliğinden çıkarmaya yönetim kurulu; diğer nedenlerle birlik üyeliğinden çıkarmaya yönetim kurulunun teklifi üzerine birlik meclisi yetkilidir.

(12) Yönetim kurulu veya birlik meclisi tarafından verilen üyelikten çıkarma kararları, kararın alınmasından itibaren otuz gün içerisinde yönetim kurulu tarafından ilgilisine bildirilir. Yönetim kurulu veya birlik meclisi tarafından birlik üyeliğinden çıkarılanlar, bu kararın tebliğinden itibaren kırkbeş gün içinde birlik meclisine itiraz edebilir. İtirazlar ilk birlik meclisi toplantısında sonuçlandırılır ve otuz gün içerisinde ilgilisine bildirilir. Bu kararlara karşı yargıya başvurma hakkı saklıdır.'

'Birlik meclisine üyelik şartları, seçilme esasları, görev ve yetkileri

MADDE 6- (1) Birlik meclisine üyelik şartları şunlardır:

a) Kamu hizmetlerinden kısıtlı olmamak.

b) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hapis cezasına mahkûm olmamak.

c) Onsekiz yaşını tamamlamış olmak.

ç) Birlik görev alanı içinde mülk sahibi olmak ya da araziyi fiilen kullanmak üzere en az beş yıl süre için kiralamış olmak.

d) Seçim tarihi itibarıyla en az iki yıl süreyle su kullanıcısı olmak.

(2) Mülk sahibi ve araziyi kiralayan aynı anda aynı arazi için birlik meclisine üye olamaz. Birlik görev alanı içindeki birden fazla yerleşim biriminde arazisi bulunan ya da araziyi kiralamış olanlar, söz konusu arazilerin bulunduğu yerleşim birimlerinin yalnız birinden meclis üyeliğine aday olabilir.

(3) Birlik meclisi, birliğe üye su kullanıcıları tarafından seçilen üyelerden oluşur. Birlik meclisi üye sayısı, birlik ana statüsünde belirtilir.

(4) Birlik meclisi üyelerinin yerleşim birimlerine göre dağılımı, her yerleşim biriminden en az iki temsilci olmak üzere birlik imkanları ile sulanan toplam arazinin her yerleşim biriminde sulanan toplam araziye oranlanması suretiyle bulunur.

(5) Birlik meclisi üyelerinin yerleşim birimlerine göre dağılımı görev alanı ve tapu kayıtları gözönünde bulundurularak DSİ bölge müdürlüğü kayıtları esas alınmak suretiyle tespit edilir.

(6) Birlik meclisi üyeliği seçimlerinde kullanılacak oy sayısı, birlik görev alanı içindeki işletmeye açılmış toplam sulama alanının aynı alan içindeki ortalama parsel büyüklüğüne bölünmesiyle tespit edilir. Her birlik üyesi, sulama alanındaki arazisinin ortalama parsel büyüklüğüne bölünmesiyle bulunacak sayıda oy hakkına sahiptir. Ancak oy hakkı beşi geçemez. Hesaplama sonucu bulunacak küsuratlı değer yarıma eşit ve büyükse bir yukarısına tamamlanır. Birlik meclisi üyeliği seçiminde oy kullanacak su kullanıcılarına ait liste birlik merkezinin bulunduğu yerin seçim kurulu tarafından seçim tarihinden üç ay önce ilan edilir. Listelere yapılan itirazlar seçim kurulu tarafından karara bağlanır.

(7) Birlik meclisi üyeleri dört yıl için seçilir.

(8) Birlik meclisi üyeliği seçimi, birlik merkezinin bulunduğu yerin seçim kurulu tarafından yapılır.

(9) Seçim gizli oy, açık tasnif usulüyle yapılır. Seçimle ilgili diğer hususlar çerçeve ana statü ile belirlenir.

(10) Birlik meclisi her yıl iki defa birlik merkezinin bulunduğu yerde olağan olarak toplanır. Toplantıda üye tam sayısının salt çoğunluğunun bulunması gerekir. Nisap sağlanmadığı takdirde toplantı yedi gün sonraya tehir edilir ve bu toplantıda nisap aranmaz.

(11) Birlik meclisi, başkanın veya üyelerin üçte birinin yazılı isteği üzerine olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantının nisabı, olağan toplantıda olduğu gibidir.

(12) Birlik meclisinde kararlar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Ancak birliğin iç ve dış kaynaklı kredi kullanması, sulama ücretinin tespiti, cezaların tayini ve katılım payının belirlenmesine ait kararlarda birlik meclisi üye tam sayısının üçte ikisinin oyu aranır.

(13) Birlik meclisinin toplantı ve çalışma usul ve esasları çerçeve ana statüde belirlenir.

(14) Birlik üyeleri, birlik meclisi kararının kanun, birlik ana statüsü ve sunulan hizmetin gereklerine aykırı olduğu iddiasıyla, toplantıyı takip eden otuz gün içinde birlik merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilir.

(15) Birlik meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Başkanı seçmek.

b) Yönetim ve denetim kurullarının asıl ve yedek üyelerini seçmek.

c) Yönetim ve denetim kurulunu denetlemek ve ibra etmek.

ç) Bütçe ve çalışma programını tespit, tetkik, kabul ya da reddetmek.

d) Tesislerden birliğin kuruluş gayesine uygun olanların devralınmasına karar vermek.

e) Birliğin işlerinin yürütülmesi için çalıştırılması gereken personelle ilgili politikaları tespit etmek ve çalıştırılacak personelle sözleşme akdi yapmak için başkana yetki vermek, yönetim kurulu üyelerine brüt asgari ücretin yüzde ellisini ve başkana brüt asgari ücretin üç katını geçmemek üzere aylık olarak ödenecek huzur hakları ile denetim kurulu üyelerine brüt asgari ücreti geçmemek üzere yılda bir kez ödenecek huzur haklarını tespit etmek.

f) Birlik adına yapılacak sözleşme esaslarını tespit etmek, araç, gereç ve iş makinesi temini veya satın alınması, işletme, bakım ve onarım hizmetleri ve yeni tesis ve rehabilitasyon çalışmaları ile diğer işlerin ihaleyle üçüncü kişilere yaptırılmasına karar vermek ve bu hususlarda yönetim kuruluna sözleşme yapma yetkisi vermek.

g) Birliğin sulama hizmetinin gerektirdiği yatırım, bakım ve onarım giderleri için borç kullanımına karar vermek.

ğ) Birlik ana statüsünde, Bakanlığın görüşüne uygun olarak değişiklik yapmak.

h) Birliğin feshine, üye tam sayısının üçte ikisinin oyu ile karar vermek.

1) Birliğin faaliyetleri ve birlik çalışanlarının koordinasyonu ile ilgili düzenlemeleri yapmak, ceza tarifelerini tasdik etmek, su kullanım hizmet bedelini Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yılı sulama ve kurutma tesisleri işletme ve bakım ücret tarifelerinde dekar başına tespit edilen en düşük ücret tarifesinden aşağı olmamak üzere belirlemek.

i) Gözlemcilerin hazırladıkları raporlar ile teklif ve tavsiyeleri görüşmek.'

'Birlik bütçesi

MADDE 10- (1) Birliğin çalışma programına uygun olarak hazırlanan bütçe, birliğin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir. Bütçe ile gelirlerin toplanması ve harcamaların yapılmasına izin verilir. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Mali yıl takvim yılıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz. Başkan bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur. Bütçelerde gelir ve gider denkleğinin sağlanması esastır. **Birlik meclisince kabul edilen bütçe, ilgili DSİ bölge müdürünün onayı ile yürürlüğe girer.** Birlikçe yapılan borçlanma tutarı ve borç anapara ödemeleri, bütçe gelir ve gider hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin ilgili hesaplarda izlenir. Ancak borçlanma giderleri, faiz ödemeleri ve faiz gelirleri bütçe gelir ve gider hesaplarında izlenir. Birliğin borç stok tutarı, DSİ'nin izni alınmak suretiyle yapılan büyük çaplı yenileme işleri borçlanmaları hariç, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamını aşamaz.

(2) Birliklerin, devraldığı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetimi ile ilgili çalışmalarında kâr gayesi güdülemez.

(3) Birliklerin, devraldığı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetimi için su kullanıcılarına tahakkuk ettirilen ve tahsil edilen ücretlerle, yine bu maksatla her ne ad altında olursa olsun toplanan su kullanım hizmet bedeli, ceza, bağış ve diğer gelirlerin tamamı, işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğu devralınan tesis için sarf edilir.'

'Denetim ve birlik mallarının durumu

MADDE 18- (1) Birliklerin idari ve mali denetimi, her yıl valiler tarafından yapılır veya yaptırılır. Birliğin idari ve mali denetimini yapmak üzere vali tarafından, vali yardımcısının başkanlığında; defterdar, tarım il müdürü, DSİ bölge müdürü ve il mahalli idareler müdürü veya bunların görevlendirecekleri temsilcilerden oluşan bir denetim komisyonu kurulur.

(2) Denetim komisyonu raporu, valilik tarafından kamuoyunun bilgisine sunulur.

(3) Komisyon tarafından yapılan denetim sonucu tespit edilen kamu zararı tahsil edilmek üzere sorumlulara tebliğ edilir. Tebligattan itibaren otuz gün içinde ödemenin yapılmaması veya tespit edilen kamu zararına sorumlular tarafından itiraz edilmesi durumunda dosya hakkında karar verilmek üzere vali tarafından Sayıştaya gönderilir. Sayıştay kararının kesinleşmesinden sonra kamu zararı sorumlular tarafından otuz gün içinde birlik hesabına yatırılır. Tespit edilen kamu zararı, sorumlular tarafından otuz gün içinde yatırılmaması halinde 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(4) Birlikler, Bakanlığın idari ve teknik denetimine tabidir.

(5) Birlikler, Sayıştay tarafından doğrudan denetlenebilir.

(6) Birlikler hesaplarını ihtiyaç halinde sermaye piyasasında bağımsız denetimle yetkili kuruluşlar listesinde yer alan bağımsız denetim kuruluşlarına denettirebilir.

(7) Birliğin devraldığı sulama tesisi ve bütünleyici parçaları Devlet malı olup, bunlara zarar verenler hakkında 5237 sayılı Kanunun Devlet malına zarar verme ile ilgili ceza hükümleri tatbik olunur.'

'Birlik tüzel kişiliğinin sona ermesi

MADDE 20- (1) Birliğin amacına ulaşamayacağının ya da birlik meclisinin 6 ncı maddede belirtilen sayıda toplantı yapmadığının Bakanlıkça tespit edilmesi durumunda birlik **Bakan onayı** ile feshedilir.

(2) Birlik meclisi, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı ile birliği feshedebilir.

(3) Birliğin tasfiyesi yönetim kurulu tarafından yürütülür. Tasfiyenin usul ve esasları çerçeve ana statü ile düzenlenir.

(4) Birliğin kurulamaması veya feshedilmesi hallerinde, hizmetlerin aksamaması için, sulama faaliyetlerini DSİ kendi imkanları ile yapar veya yıllara sari olarak hizmet alımı yoluyla yaptırabilir.'

'Mevcut birlikler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa göre kurulmuş olan sulama birlikleri onsekiz ay içinde durumlarını bu Kanuna uygun hale getirmek zorundadır. Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona ererve bu birlikler valinin görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında; defterdarlık, tarım il müdürlüğü, DSİ bölge müdürlüğü ve il mahalli idareler müdürlüğü yetkililerinden oluşan tasfiye komisyonu tarafından en geç iki ay içinde tasfiye edilir. Birliğin tüm hak, alacak, borç ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olmayan personeli ile birliğe ait taşınır ve taşınmazlar bu Kanuna istinaden kurulan yeni birliğe devrolunur.

(2) Kurulmuş olan sulama birliklerinde 657 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personel, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Devlet Personel Başkanlığınca tespit edilecek ihtiyaca göre kadroları ile mükteseplerine uygun olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredilir.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olan birliklerde sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar, mevcut statüleri ile istihdam edilmeye devam olunur. Birlikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren mevcut statüleri devam edenler dışında yeni sözleşmeli personel istihdam edemezler.

(4) Bakanlık DSİ'nin teklifi üzerine birliklerin, bu maddeye göre yeniden kurulmaları sırasında görev alanlarında değişiklik yapmaya yetkilidir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 10., 43., 123., 126., 127., 160. ve 168.. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 2.6.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında ilk olarak 6172 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri ile 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasının sekizinci cümlesine yönelik olarak iptal davasının açılmış sayılıp sayılmayacağı sorunu görüşülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un *'İptal Davası Açılmasında Temsil ve Uyulması Gereken Esaslar'* başlıklı 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, iptal davasının, anamuhalefet partisi meclis gruplarının genel kurullarının, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine açılacağı; (6) numaralı fıkrasında ise iptal davalarında, Anayasaya aykırılıkları ileri sürülen hükümlerin Anayasa'nın hangi maddelerine aykırı olduğunun ve gerekçelerinin belirtilmiş olmasının zorunlu olduğu kurala bağlanmıştır.

Dava dilekçesinde, 6172 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinin de iptali ve yürürlüklerinin durdurulması istenilmiş ise de 29.3.2011 gün ve 22 birleşim sayılı CHP Grup Genel Kurul Kararı'nda dava konusu kurallara yönelik olarak iptal davası açılmasına dair herhangi bir yetki verilmediği anlaşıldığından bu kurallara yönelik iptal davasının açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekir.

Öte yandan, dava dilekçesinde, 6172 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasının sekizinci cümlesi yönünden, imzalar kısmından sonra not olarak *"alınan kararda, Kanunun 6 ıncı maddesinde "ilgili DSİ bölge müdürünün onayı ile" bölümü, Kanunun 10 uncu maddesini ilgilendirmektedir."* denildiği halde dava dilekçesinde anılan kural, iptal davasına konu olan kurallar arasında gösterilmediği gibi bu kurala yönelik iptal gerekçesinin de bulunmadığı anlaşılmıştır. Buna göre, usulüne uygun olarak açılmış iptal davasından söz edilemeyeceğinden anılan kurala yönelik iptal davasının da açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekir.

Bu durumda;

8.3.2011 günlü, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun:

A- 1- 6. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerine,

2- 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasının sekizinci cümlesine,

yönelik iptal davasının açılmamış sayılmasına,

B- 1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir*" ibaresi,

2- 4. maddesinin;

a- (2) numaralı fıkrası,

b- (8) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan "*birlik üyesi seçmek*" ibaresi,

3- 18. maddesinin (5) numaralı fıkrası,

4- 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*Bakan onayı*" ibaresi,

5- Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- Birinci cümlesi,

b- İkinci cümlesinde yer alan '*Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer*' ibaresi,

yönünden, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

C- Yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun'un 1. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, sulama birliklerinin görev, yetki ve sorumluluklarıyla birlikte değerlendirildiğinde kamu yararı amacıyla kurulan ve kamu hizmeti yapan kuruluşlar oldukları, Anayasa'nın öngördüğü hukuk sisteminde kamu hukuku ve özel hukuk olmak üzere iki temel ayrıma gidildiği, düzenleme alanının özelliğine ve niteliğine göre kamu ya da özel hukuk alanında hangi kuralların uygulanacağını belirlenmesinin gerektiği, kamu hukuku kurallarıyla donatılan bir kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerinin uygulanmasının hukuksal kargaşaya neden olacağı, bu durumun hukuk devleti ilkesi içerisinde yer alan hukuki istikrar ve hukuk güvenliğini zedeleyeceği idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde idarenin eylem ve işlemlerinin kamu hukuku ilkelerine bağlı tutulması bu çerçevede sulama birliklerinin de nitelikleri gereği kamu hukuku kurallarına göre hizmet sunmalarının gerektiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un '*Amaç ve Kapsam*' başlıklı 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, amacın, ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte

olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, DSİ'nin onayını almak suretiyle işletirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organları ile görev ve yetkilerini düzenlemek olduğu belirtilmiştir. Dava konusu kuralda ise sulama birliklerinin kamu tüzel kişiliğine sahip olup, bu Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabi oldukları öngörülmüştür.

Madde gerekçesinde, Devletin esas görevinin, ülkenin çeşitli sektörlerine altyapı tesislerini sağlamak olduğu, sosyo-ekonomik bu nev'i tesislerin işletilmesini Devletin yüklenmesi halinde hem pahalı olduğu, hem de hizmette istenen sürat ve verimliliğin yeterince sağlanamadığı, oysa tesislerin, istifade edenler tarafından işletilmesi durumunda daha koruyucu ve özenli kullanıldıklarının gözlemlendiği, bu nedenle kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan bu nitelikteki tesislerin, onlardan istifade eden kişiler tarafından işletilmesi amaçlanarak Anayasa'nın 168. maddesi doğrultusunda demokratik katılımcılığı sağlayan yerel sivil toplum örgütü olarak ve mahalli idareler sınırları ile bağlı olmayan sulama birlikleri adı altında kurulacak birliklere devrinin öngörüldüğü, bu birliklerin yaptığı işlerin kamu hizmeti niteliği taşıması nedeniyle birliklerin kamu tüzelkişiliğini haiz olmasının hüküm altına alındığı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer verilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 123. maddesinde '*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.*' denilmiştir.

Kanun'un 13. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, birliklerin, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre alacaklarının tahsili yoluna başvuracakları; 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, birliğin amacına uygun idari, teknik ve yardımcı personelin 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre çalıştırılacağı; geçici 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, kurulmuş olan sulama birliklerinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak çalışan personelin, 6172 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Devlet Personel Başkanlığı'na tespit edilecek ihtiyaca göre kadroları ile müktesseplerine uygun olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredileceği; 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (i) bendinde ise su kullanıcısının, görev alanında sulama yapan veya yapacak olan gerçek ya da tüzel kişiyi ifade ettiği belirtilmiştir.

Yasa koyucunun dava konusu kuralı madde gerekçesinde de belirtildiği gibi, birliklerin sulama işletmeciliği ve serbest ekonominin gerektirdiği günün ekonomik koşulları içerisinde hızlı, yerinde ve etkili olarak karar alma, bu kararları uygulama, özel hukuk hükümlerine göre personel çalıştırabilme imkanına ya da özel sektörün hareket serbestliğine ya da alternatif çözüm yollarına sahip olmaları gerektiği düşüncesiyle getirdiği anlaşılmaktadır. Birliklerin uyması gereken şartlar, Devletçe yapılacak gözetim ve denetimin usul ve esasları ile müeyyideler Kanun'da gösterildikten sonra boşluk bulunması durumunda, bu boşlukların özel hukuk hükümlerine atfı yapılarak doldurulmasında hukuk devleti ilkesi ve idarenin bütünlüğü ilkesi ile çelişen bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

B- Kanun'un 4. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kuralda, birliğin hizmetinin mahalli müşterek ihtiyaç niteliğinde olduğunun belirtildiği, birliklere DSİ'nin görev ve yetkilerinin verildiği, oysa su kaynak ve varlıklarının kullanımının yerel değil ulusal bir hak olduğu, bu birliklerin DSİ'nin yerine geçerek görev ve yetki kullanmalarının Anayasa'ya uygun olmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 123., 126. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 3. maddesinin (4) numaralı fıkrasında sulama birliklerinin çalışma konuları düzenlenmiştir. Buna göre, sulama birliklerinin çalışma konuları, görev alanı içerisinde yer alan tesislerin işletme, bakım, onarım, yönetim ve yenileme hizmetlerinin usul ve esaslara uygun olarak yapmak; katılım payını, su kullanım hizmet bedelini ve uygulanan cezaları tahsil etmek; devraldığı tesislerin yatırım bedellerini geri ödemek; devraldığı tesisi DSİ'nin onayını almak suretiyle geliştirmek, bu tesis ile ilgili yeni projeler yapmak veya yaptırmak; görev alanı içerisinde su miktarına bağlı olarak ekilecek bitki desenini Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın) ilgili birimleri ile işbirliği yaparak planlamak; görev alanı içerisinde öngörülen üretim hedeflerinin gerçekleşmesine katkıda bulunmak üzere gerekli tedbirleri almak; sulama ve diğer tarımsal konularda faaliyet gösteren kurumlarla işbirliği yaparak araştırma, geliştirme ve eğitim çalışmalarında bulunmak; amaç ve görevleri ile ilgili konularda ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek; ortak tesisler için DSİ'ce sarf olunan işletme ve bakım masraflarından kendi payına düşen miktarı ödemektir.

Dava konusu kuralda ise birliğin hizmetinin, mahalli müşterek ihtiyaç niteliğinde olduğu ve birliğin, Kanun'un 3. maddesinde yer alan çalışma konuları ve devir sözleşmesinde belirtilen esaslar çerçevesinde DSİ'nin sahip olduğu görev ve yetkileri haiz olduğu belirtilmiştir.

Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasında '*Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.*' denilmiştir.

Anayasa'nın 168. maddesi gereğince, ülkenin su varlık ve kaynakları Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunduğundan bu kaynaklar, tüm ulusun ortak malıdır. Ancak su varlık ve kaynaklarından bulundukları bölgedeki kişilerin öncelikli olarak istifade etme imkanına sahip oldukları da bir gerçektir. Kuralda, birliğin hizmetinin mahalli müşterek ihtiyaç olarak nitelendirilmesinin, su varlık ve kaynaklarının tüm ulusun ortak malı olma özelliğini değiştiremeyeceği açıktır.

Öte yandan, 18.12.1953 günlü, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2. maddesinde ve 16.12.1960 günlü, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 7. maddesinde, DSİ'nin görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Buna göre birlikler 3. maddede yer alan çalışma konuları ile sınırlı olarak DSİ'nin sahip olduğu görev ve yetkileri haiz olsalar da 6200 ve 167 sayılı Kanunlar uyarınca DSİ'nin görev ve yetkileri devam etmekte olduğundan birliklerin DSİ'nin yerine geçmeleri söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 123. ve 127. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 126. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

C- Kanun'un 4. Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasının (b) Bendinde Yer Alan "birlik üyesi seçmek" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, birlik üyeliğinin kanunla verilmiş bir hak olmasına rağmen üyelik için mevcut üyeler tarafından ayrıca seçim yapılmasının, seçimin hangi usul ve esaslara göre yapılacağının belirtilmemesinin hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un '*Birliğin Tüzel Kişilik Kazanması ve Birliğe Üyelik*' başlıklı 4. maddesinin dava konusu ibarenin de yer aldığı (8) numaralı fıkrasında, birlik üyelerinin haklarının, birlik meclisi toplantılarını izlemek, birliğe olan borçlarını su kullanım hizmet bedelini ve cezalarını ödemiş olmak şartıyla birlik üyesi seçmek ve meclis üyesi seçilmek, birliğin sağladığı her türlü hizmetten faydalanmak, birlik faaliyetleri ile ilgili bilgi istemek olduğu belirtilmiştir.

Bu kural uyarınca devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve tabii servet ve kaynaklar arasında yer alan su kaynaklarının işletme hakkı, 6172 sayılı Kanun ile su kaynaklarının bulunduğu yörede yaşayan ve su kullanıcısı durumunda bulunan bireylerin oluşturduğu sulama birliklerine devredilmiş, birliklerin uyacağı şartlardan biri olan birliğe üyelik konusu ise Kanun'un '*Birliğin tüzel kişilik kazanması ve üyelik*' başlıklı 4. maddesinin (7) numaralı fıkrasıyla düzenlenmiştir. Bu fıkra '*Birlik görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzel kişi o birliğe üye olma hakkına sahiptir.*' denilerek birlik görev alanında olmak kaydıyla her gerçek ve tüzel su kullanıcısı kişinin başka bir işleme gerek olmadan birlik üyeliğine hak kazanabileceği açıkça ifade edilmiştir. Kanun'un 4. maddesine ilişkin gerekçesinde de birliğe üyelik için birlik görev alanı içinde su kullanıcısı olmanın yeterli görüldüğü belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, eşitlik temelinde adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren ve evrensel ilkelerden biri olan hukuk güvenliğini gerçekleştirebilen devlettir. Hukuk güvenliği ilkesi hukuk normlarının birbirleriyle çelişmeyecek biçimde açık, anlaşılabilir ve öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Dava konusu ibare ile su kullanıcısı durumunda bulunanlardan bir bölümünün birlik üyesi olabilmeleri, diğer birlik üyelerinin değerlendirmelerine bırakılarak, birliğe üye olma hakları engellenmiştir. Bu durumun adil bir hukuk düzeni kurup bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı açıktır. Ayrıca Kanun'un 4. maddesinin (7) numaralı fıkrasıyla su kullanıcılarına hiçbir ayırım yapılmaksızın birliğe üye olma konusunda genel bir kural getirilmesine karşın, iptali istenen ibarenin bu ilkeyle çelişkili bir durum yaratılması, hukuk kurallarının açık, anlaşılabilir ve öngörülebilir olması, bu bağlamda hukuk güvenliği ilkesiyle de uyumlu değildir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

D- Kanun'un 18. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kuralda, birliklerin denetiminin Sayıştay tarafından yapılıp yapılmayacağı hususunda belirsizlik bulunduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda birliklerin, Sayıştay tarafından doğrudan denetlenebileceği belirtilerek denetim hususu Sayıştay'ın takdirine bırakılmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri '*belirlilik*'tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, yasadan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Kanun'un '*Denetim ve Birlik Mallarının Durumu*' başlıklı 18. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, birliklerin idari ve mali denetiminin, her yıl valiler tarafından yapılacağı veya yaptırılacağı, birliğin idari ve mali denetimini yapmak üzere vali tarafından, vali yardımcısının başkanlığında defterdar, tarım il müdürü, DSİ bölge müdürü ve il mahalli idareler müdürü veya bunların görevlendirecekleri temsilcilerden oluşan bir denetim komisyonu kurulacağı; (3) numaralı fıkrasında, komisyon tarafından yapılan denetim sonucu tespit edilen kamu zararının tahsil edilmek üzere sorumlulara tebliğ edileceği, tebligattan itibaren otuz gün içinde ödemenin yapılmaması veya tespit edilen kamu zararına sorumlular tarafından itiraz edilmesi durumunda dosya hakkında karar verilmek üzere vali tarafından Sayıştay'a gönderileceği; (4) numaralı fıkrasında, birliklerin, DSİ'nin bağlı bulunduğu Bakanlığın idari ve teknik denetimine tabi olduğu; (6) numaralı fıkrasında, birliklerin hesaplarını ihtiyaç halinde sermaye piyasasında bağımsız denetimle yetkili kuruluşlar listesinde yer alan bağımsız denetim kuruluşlarına denettirebilecekleri belirtilmiştir. Böylece birliklerin, çok yönlü ve etkili olarak denetimlerinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu denetimlere ek olarak Anayasa'nın 160. maddesi gereğince Sayıştay'a görev verilmesi ve bu denetimin kapsamının belirlenmesi yasa koyucunun takdir yetkisi içindedir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

E- Kanun'un 20. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan '*Bakan onayı*' İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, birlik organlarının seçim ile oluştuğu, bu birliklerin üyelik esasına dayanan kamu tüzel kişisi oldukları, dolayısıyla bu birliklerin bakan onayı ile feshinin hukuk devleti ilkesi ile çeliştiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 123. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Kanun'un 'Birlik Meclisine Üyelik Şartları, Seçilme Esasları, Görev ve Yetkileri' başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, birlik meclisinin her yıl iki defa birlik merkezinin bulunduğu yerde olağan olarak toplanacağı, toplantıda üye tam sayısının salt çoğunluğunun bulunmasının gerektiği, nisabın sağlanamaması durumunda toplantının yedi gün sonraya tehir edileceği ve bu toplantıda nisabın aranmayacağı belirtilmiştir.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı 'Birlik Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi' başlıklı 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, birliğin amacına ulaşamayacağının ya da birlik meclisinin Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sayıda toplantı yapmadığının Bakanlıkça tespit edilmesi durumunda birliğin DSİ'nin bağlı bulunduğu Bakan onayı ile feshedileceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 123. maddesinde, '*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.*' denilmiştir.

Kamu tüzelkişiliğinin veya organlarının yasayla veya yasanın açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulması zorunluluğu, usulde paralellik ilkesi gereği kamu tüzelkişiliğinin veya organlarının ortadan kaldırılması bakımından da geçerlidir.

Kanun'un 'Birliğin Tüzel Kişilik Kazanması ve Birliğe Üyelik' başlıklı 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, birliğin, su kullanıcılarının imzaladığı birlik ana statüsünün, DSİ'nin de görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça onaylanması sonucu tüzel kişilik kazanacağı belirtilmiştir. Buna göre, Kanun'da belirtilen şartları yerine getirmeyen birliklerin usulde paralellik ilkesi gereğince yine bakan onayı ile kamu tüzel kişiliklerini kaybetmeleri Anayasa'nın 123. maddesine aykırı olmadığı gibi hukuk devleti ilkesi ile de çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

F- Kanun'un Geçici 1. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesi ile İkinci Cümlesinde Yer Alan '*Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer*' İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'na göre kurulmuş olan sulama birliklerinin Anayasa'nın 127. maddesi kapsamında olduğu, birlik seçimlerinin ne zaman yapılacağının anılan Kanun'a göre belli olduğu, kurallarla bu sürenin dolmasının beklenmeyerek öngörülemeyen bir durum oluşturulduğu ve hukuk devleti ilkesinin ihlal edildiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu kuralların da yer aldığı 'Mevcut Birlikler' başlıklı Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, 6172 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte 26.5.2005 günlü, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'na göre kurulmuş olan sulama birliklerinin onsekiz ay içinde durumlarını 6172 sayılı Kanun'a uygun hale getirmek zorunda oldukları, aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliğinin kendiliğinden sona ereceği ve bu birliklerin valinin

görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında, defterdarlık, tarım il müdürlüğü, DSİ bölge müdürlüğü ve il mahalli idareler müdürlüğü yetkililerinden oluşan tasfiye komisyonu tarafından en geç iki ay içinde tasfiye edileceği, birliğin tüm hak, alacak, borç ve 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olmayan personeli ile birliğe ait taşınır ve taşınmazların 6172 sayılı Kanun'a istinaden kurulan yeni birliğe devrolunacağı belirtilmiştir.

6172 sayılı Kanun ile 5355 sayılı Kanun'a göre kurulmuş olan sulama birlikleri yeniden düzenlenmiştir. Birlik çerçeve ana statüsüne göre birliklerin işleyişinin sağlanması, birlik görev alanının sulama sahası ile sınırlı olması, sulama birliklerinin sadece sulama faaliyeti ile iştigal edecek olması, birliklerin devir sözleşmesinde belirtilen esaslar dahilinde DSİ'nin yetkilerine sahip olması, birlik meclis üye sayısının her yerleşim biriminden en az iki temsilcinin katılımı ile belirlenmesi, su kullanım hizmet bedelinin her yıl Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak sulama ve kurutma tesisleri işletme ve bakım ücret tarifelerinde dekar başına tespit edilen en düşük ücret tarifesinden aşağı olmamak üzere belirlenmesi, birliklere denk bütçe yapma esasının getirilmesi gibi hususlar 6172 sayılı Kanun'da 5355 sayılı Kanun'dan farklı olarak düzenlenmiş ve 6172 sayılı Kanun'un 21. maddesi ile de 5355 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla 6172 sayılı Kanun'a göre faaliyet gösterecek olan sulama birliklerinin durumlarını bu Kanun'a uygun hale getirmeleri gerektiği açıktır.

Diğer taraftan, 5355 sayılı Kanunu'na göre kurulmuş olan sulama birliklerinin, durumlarını 6172 sayılı Kanun'a uygun hale getirmemeleri halinde tüzel kişiliğinin kendiliğinden sona ereceği öngörülmüştür.

Dava konusu kuralla, birlik organlarının gerekli kararları ve önlemleri alarak durumlarını 6172 sayılı Kanun'a uygun hale getirmeleri için onsekiz aylık süre verilmiştir. Dolayısıyla öngörülen süre içerisinde gerekli kararları ve önlemleri almayarak kendi kusurları neticesinde birliğin tüzel kişiliğinin sona ermesine sebebiyet veren birlik organlarını oluşturan kişilerin öngörülemeyen bir durumla karşılaştıklarından söz edilemez. Kaldı ki birlik organlarını oluşturanların, 6172 sayılı Kanun'a göre kurulan birliklere üye olma ve birlik organlarına seçilebilme hakları da bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 127. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

V- İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, Kanun'un belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

Kanun'un 4. maddesinin (8) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan '*birlik üyesi seçmek*' ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan iptal edilen ibareden sonraki '*ve*' sözcüğünün de 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

8.3.2011 günlü, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun:

A- 4. maddesinin (8) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan "*birlik üyesi seçmek*" ibaresinin yürürlüğünün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE;

B- 1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir*" ibaresine,

2- 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

3- 18. maddesinin (5) numaralı fıkrasına,

4- 20. maddesinin (1) fıkrasında yer alan "*Bakan onay*" ibaresine,

5-Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

a- Birinci cümlesine,

b- İkinci cümlesinde yer alan '*Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer*' ibaresine,

yönelik iptal istemleri, 22.2.2012 günlü, E. 2011/53, K. 2012/27 sayılı kararla reddedildiğinden, bu fıkra, cümle ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

22.2.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII- SONUÇ

8.3.2011 günlü, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun:

A- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan " bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B- 4. maddesinin;

1- (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- (8) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan;

a) " birlik üyesi seçmek " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b) " birlik üyesi seçmek " ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan iptal edilen ibareden sonraki " ve " sözcüğünün de, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C- 18. maddesinin (5) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- 20. maddesinin (1) fıkrasında yer alan " Bakan onayı " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E- Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1- Birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- İkinci cümlesinde yer alan 'Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

22.2.2012 gününde karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Serruh KALELİ

Alparslan ALTAN

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Mehmet ERTEN

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Üye

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Zehra Ayla PERKTAŞ

Recep KÖMÜRCÜ

Esas Sayısı : 2011/53
Karar Sayısı : 2012/27

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN